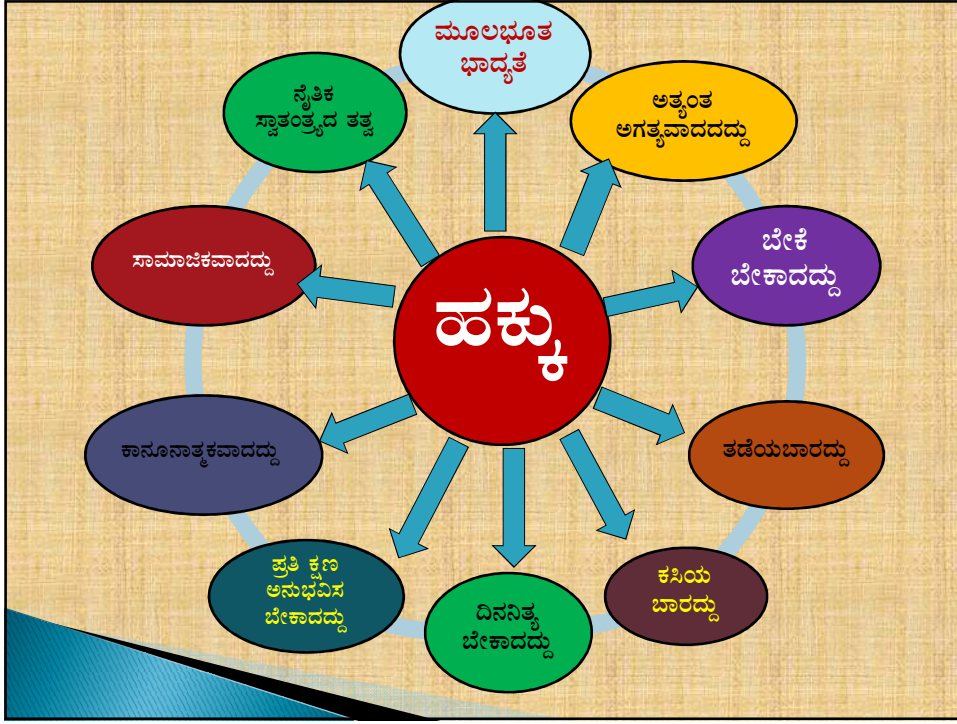

ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳು

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ :

ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಬಾಲ್ಯ, ವಿಶ್ವಾಸ, ರಕ್ಷಣೆ,
ಪೋಷಣೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಆಟಪಾಠ, ಅವಕಾಶ,
ಭಾಗವಹಿಸುವುದು, ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಮೆಚ್ಚುಗೆ,
ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ವಸತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮನರಂಜನೆ,
ಸಂತೋಷ, ಸ್ನೇಹ ಇತ್ಯಾದಿ.

“ಹಕ್ಕು”

- ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾದದ್ದು, ಬೇಕೇ ಬೇಕಾದದ್ದು
ಯಾರೂಕೂಡ ತಡೆಯಬಾರದ್ದು,
ಕಸಿಯಬಾರದ್ದು, ದಿನನಿತ್ಯ ಬೇಕಾದದ್ದು,
ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ನೈತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ
ತತ್ವದಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಮೂಲಭೂತ
ಭಾದ್ಯತೆಗಳಾದ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ
ಅಂಶಗಳು

“ಹಕ್ಕು”

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ

- ▶ 15 (3)– ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅವಕಾಶಗಳು
- ▶ 21– ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು
- ▶ 21 (ಎ) – ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು
- ▶ 23 – ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾರಾಟ ವಸ್ತುವಲ್ಲ
- ▶ 24– 14 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಮಿಕತೆ ನಿಷೇಧ
- 45–6 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ-2

19(l) ಹಕ್ಕು

- (a) ಮಾತಾಡುವ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಹಕ್ಕು
- (b) ಯಾವುದೇ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಗುಂಪು ಸೇರುವ ಅವಕಾಶ
- (c) ಸಂಘವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು;
- (d) ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಓಡಾಡುವ ಅವಕಾಶ
- (e) ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಅವಕಾಶ
- (g) ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ

20 ದುರುಪಯೋಗದ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆ

21 ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರದ ರಕ್ಷಣೆ

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಒಡಂಬಡಿಕೆ

- ▶ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ 1989 ರ ನವೆಂಬರ್ 20 ರಂದು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ.
- ▶ ಅದಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 1992 ಡಿಸೆಂಬರ್ 11ರಂದು ಸಹಿ ಮಾಡಿದೆ.
- ▶ ಈ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ 196 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಹಿ ಮಾಡಿವೆ.
- ▶ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸಹಿ ಮಾಡಿರುವ ಏಕೈಕ ಒಡಂಬಡಿಕೆ.
- ▶ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 54 ವಿಧಿಗಳು, 4 ಮುಖ್ಯ ಹಕ್ಕುಗಳು .

UN CRC PRINCIPLES

Fair and
Equitable
Deal in
Society.

Best
Interest of
Child

•Applies equally to
both girls and boys
up
to the age of 18,
even if they are
married or already
have children of
their own.

Survival &
Developm
ent

Non-
discrimina
tion

Participati
on

ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು. ಪರಿಚ್ಛೇದ: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 18

ರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕು. ಪರಿಚ್ಛೇದ: 11, 19, 20, 21, 22, 32, 33,
34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41

ಅವಕಾಶ, ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕು
ಪರಿಚ್ಛೇದ : 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31

ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕು.

ಪರಿಚ್ಛೇದ : 12, 13, 14, 15, 16, 17, 42

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೧ : ೧೮ ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಗಳು
ಮಕ್ಕಳು.

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೨ : ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯ ತರಬಾರದು.

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೧೨ : ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುವ ಹಕ್ಕು.

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೨೮ : ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು.

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೩೧ : ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹಕ್ಕು .

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೩೨ : ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕು.
(ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆ ನಿಷೇಧ).

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೩೪ : ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕು.

ಪರಿಚ್ಛೇದ ೩೫ : ಮಕ್ಕಳ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ
ಬಂಧನದಲ್ಲಿಡುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹಕ್ಕು.

ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

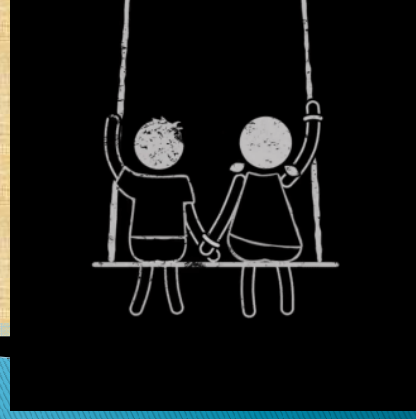
- ▶ 18 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ತಾರತಮ್ಯ, ಹಿಂಸೆ, ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ನೋಡುವುದು ಅದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ದೂರವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆದು ಸುರಕ್ಷಿತ ಹಕ್ಕು ಆಧಾರಿತ ಘನತೆಯುತ ಬದುಕನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದನ್ನೇ ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- ▶ 18 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳು ಅಪಾಯದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಪಾಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ದುರ್ಬಲತೆಯಿಂದ ತಕ್ಷಣ ತುರ್ತಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದನ್ನು "ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ: ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ

- ▶ ದುಕ್ಕಟು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ನೋಡುವುದು, ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಕ್ರೂರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರ ಇಡುವುದು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ.

**THE CHILD and ADOLESCENT LABOUR
(PROHIBITION AND REGULATION)
ACT, 1986. (As Amended in 2016).**

ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ
ಮಕ್ಕಳ
ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ
(ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ)
ಕಾಯ್ದೆ-1986

**(As Amended In
2016).**

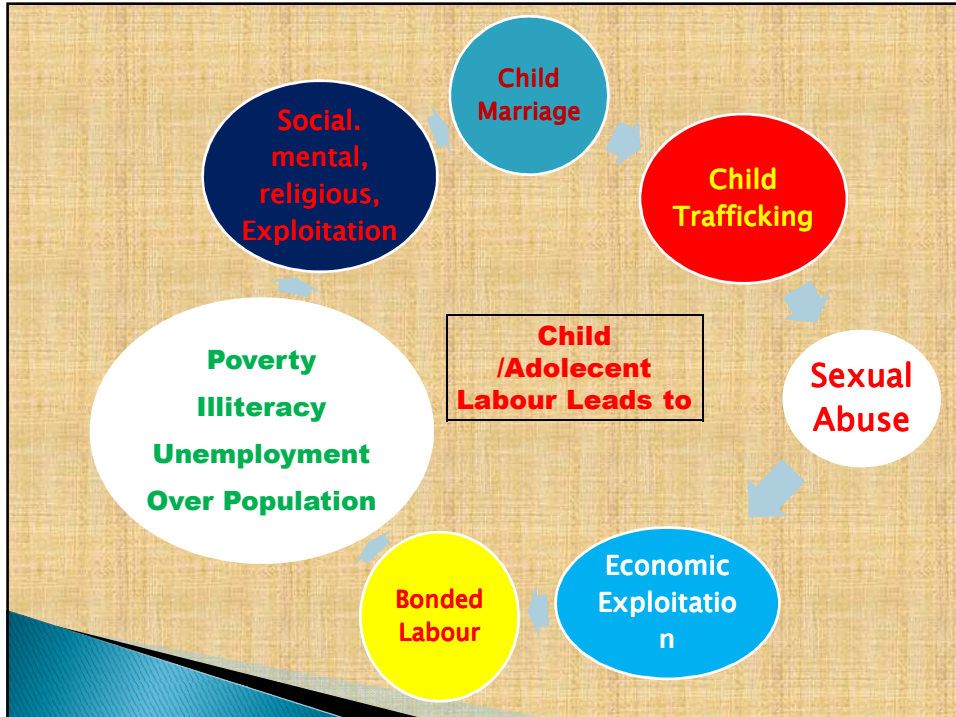

Table 4: Suggested Composition of the District Level Vigilance & Monitoring Committee for NCLP

1.	All Members of Parliament and Members of the State Legislature elected from the district.
2.	District Magistrate/Collector (Chairperson District NCLP Project Society) (Member Secretary)
3.	Up to 2 Members of the Legislative Assembly from the District
4.	Chairman Zilla Parishad
5.	District Elementary Education Officer (SSA)
6.	District Officer in charge of Child Development
7.	One Member from District Child Welfare Committee
8.	Up to 4 Representatives from district Panchayati Raj Institutions
9.	Up to 2 Representatives from NGO/Civil Society Organisations active in the District in the field of child welfare
10.	District Labour Officer
11.	District Health Officer
13.	Chief Labour Commissioner(Central) Office representative-1

Roles & responsibility of the District Level Vigilance & Monitoring Committee (VMC):

8. NCLPS District Project Society Executive Committee should meet once every 3 months while the Governing Body should meet once in 6 months.

Table 1: Model Composition of the Governing Body for District Project Society

1.	District Collector/District Magistrate	-	Chairperson
2.	Addl. Collector (Dev.)/Project Director, DRDA/DUDA	-	Member Secretary
3.	District Elementary Education Officer	-	Member
4.	District Education Officer	-	Member
5.	Chief Medical Officer	-	Member
6.	Asstt. Labour Commissioner / Distt. Labour Officer	-	Member

7.	Distt. Social Welfare / Tribal Devl. Officer	-	Member
8.	CEO, Zilla Parishad	-	Member
9.	District Revenue Officer	-	Member
10.	<i>Principal Local ITI</i>	-	<i>Member</i>
11.	Inspector of Factories	-	Member
12.	Officer-in-charge, Distt. Industries Centre	-	Member
13.	District Project Nutrition Officer	-	Member
14.	Distt. Public Relation Officer	-	Member
15.	Representative of Distt. Lead Bank	-	Member
16.	Representative of Postal Department	-	Member
17.	Member of Parliament	-	Member
18.	MLA /MLC	-	Member
19.	Representative(s) of Trade Unions	-	Member
20.	Representative of Panchayati Raj Institutions(PRI) / Local Bodies	-	Member
21.	Representative(s) of NGOs	-	Member
22.	Project Director, NCLP	-	Member
23.	Representative of Employer / Business Community	-	Member
24.	Representative of Parents of Children	-	Member
25.	<i>Representative of Regional Labour Commissioner(Central) Office</i>	-	<i>Member</i>

3.18 The District Project Society(DPS) may hire the following staff on contractual basis for fixed term(Ref para 4.27) as under:-

Gap In Implementation of the CALPR Act

- **RIGHTS BASED ACT???** YES or NO
(CHILD,DEPT or Officers)
- **Review by Thashildhars** and Eos of the TP/GP
- **Review by DC/CEO/SP?**
- **Functions of the CP systems at the GP/TP/ZP**
- **Police and DOL Convergence Training?**
- **Regulation Sect: 6,7,8,9,10 etc.**
- **Using Other ACT** and its Sections?
- **Help Meaning?**
- **Part A and PART B Understanding?**

**THE CHILD and ADOLESCENT LABOUR
(PROHIBITION AND REGULATION) ACT, 1986.
(As Amended in 2016)**

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹದಿಹರೆಯದವರನ್ನು
ಅಪಾಯಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿಸುವುದನ್ನು
ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂತದೇ

ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ

ಈ ಕಾಯ್ದೆ

ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

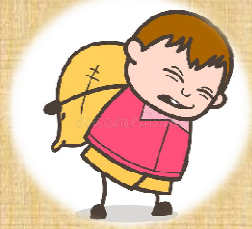
**ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಮಿಕ
ಪದ್ಧತಿ (ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ-1986**

► ಕಲಂ: 2 (1) "ಹದಿಹರೆಯದವರು" ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ
ವ್ಯಕ್ತಿ 14 ವರ್ಷ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು 18 ವರ್ಷ
ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸದವರು.

► ಕಲಂ: 2 (2) "ಮಗು" (ಮಕ್ಕಳು) ಎಂದರೆ 14 ವರ್ಷ
ಪೂರ್ಣವಾಗದಿರುವವರು ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು
ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯ್ದೆ 2009ರಲ್ಲಿ
ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ವಯಸ್ಸು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು
ಗರಿಷ್ಠವಾಗಿದೆಯೋ ಅದು.

**ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ
(ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ-1986**

- ▶ ಕಲಂ: 2(1ಎ) "ಸೂಕ್ತ ಸರ್ಕಾರ" ಎಂದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳು/ಕಂಪನಿಗಳು, ರೈಲ್ವೇ ಆಡಳಿತ ಅಥವಾ ಬೃಹತ್ ಬಂದರು, ಗಣಿ ಅಥವಾ ತೈಲ ನಿಕ್ಷೇಪ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಉಳಿದಂತೆ ಇತರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ.
- ▶ ಕಲಂ: 2 (3) "ದಿನ" ಎಂದರೆ
- ▶ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು
- ▶ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಅವಧಿ.

- ▶ ಕಲಂ: 2(3) "ದಿನ" ಎಂದರೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು 24 ಗಂಟೆಗಳ ಅವಧಿ.
- ▶ ಕಲಂ: 2(4) "ಸ್ಥಾಪನೆ" (ಸಂಸ್ಥೆ) ಎಂದರೆ ಅಂಗಡಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್, ಫಾರಂ, ವಸತಿಗೃಹ/ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಹೋಟೆಲ್, ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್, ತಿನ್ನುವ ಸ್ಥಳ, ಹೋಟೆಲ್, ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಂದಿರ ಅಥವಾ ಇತರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನರಂಜನಾ ಮತ್ತು ಮೋಜು ತಾಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ▶ ಕಲಂ: 2(5) "ಕುಟುಂಬ", ಅನುಭೋಗದಾರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದರೆ, ಪತ್ನಿ ಅಥವಾ ಪತಿ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು, ಸಹೋದರ ಅಥವಾ ಸಹೋದರಿ ಮತ್ತಿತರರು.
- ▶ ಕಲಂ: 2(6) "ಅನುಭೋಗದಾರ", ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಥವಾ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್‌ನ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಮುಖ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

- ▶ ಕಲಂ: 3. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದು.
- ▶ ಕಲಂ: 3 (1) ಯಾವುದೇ ಮಗುವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಅಥವಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಬಾರದು.
- ▶ ಕಲಂ: 3 (2) ಮಗುವಿನ ಈ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ-ಬಂಧ (1) ರಲ್ಲಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಂಶಗಳು ಅನ್ವಯಿಸದು (ಎ) ಮಗುವಿನ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ, ಶೆಡ್ಯೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, (Part A and B) ಶಾಲೆಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಮತ್ತು ರಜಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಹಾಯ.

- ▶ ಕಲಂ: 3(2)(ಬಿ) ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ ಮನರಂಜನಾ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಕೆಲಸ, ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಜಾಹೀರಾತು, ಚಲನಚಿತ್ರ, ದೂರದರ್ಶನ ಧಾರವಾಹಿಗಳು ಅಥವಾ ಇಂತವೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಮನರಂಜನಾ ವಿಭಾಗಗಳು, ಕ್ರೀಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಸರ್ಕಸ್ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಷರತ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಇವು ಯಾವುದೂ ಸಹ ಮಗುವಿನ (ಮಕ್ಕಳ) ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಾರದು.
- ▶ ವಿವರಣೆ: ಈ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಈ ಸಪ್ಪನೇ. (ಎ) ಮಗುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ "ಕುಟುಂಬ" ಎಂದರೆ ಅವರ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಸಹೋದರ, ಸಹೋದರಿ, ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಸಹೋದರ ಸಹೋದರಿಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

▶ (ಬಿ) “ಕುಟುಂಬದ ಉದ್ಯಮ” ಎಂದರೆ ಮಗುವಿನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಇತರೆ ನೌಕರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುವ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ, ವೃತ್ತಿ, ತಯಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ವಹಿವಾಟು.

(ಸಿ) “ಕಲಾವಿದ” ಎಂದರೆ ಮಗು ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಚರಣೆ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯಾಸ (ವ್ಯವಹಾರ) ವನ್ನು ಹವ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ಅವರು ನಟನೆ, ಗಾಯನ, ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದರೆ ಅಥವಾ ಇತರೇ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅನುಚ್ಛೇದ(ಬಿ)ಯಲ್ಲಿನ ಉಪಖಂಡ (2) ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಅಥವಾ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಮನರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

▶ ಕಲಂ: 3ಎ. ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿಹರೆಯದವರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧ:-
ಯಾವುದೇ ಹದಿಹರೆಯದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಧಿಸೂಚನೆಯ ಶೆಡ್ಯೂಲಿನಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಯಾವುದೇ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಬಾರದು ಮತ್ತು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿಸಬಾರದು ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬಾರದು.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಅಪಾಯಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹದಿಹರೆಯದವರನ್ನು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಹುದು.

- ▶ ಕಲಂ:14. ದಂಡಗಳು: (1) ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಪರಿಚ್ಛೇದ 3ರಲ್ಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಅನುಮತಿಸಿದರೆ ಅಂತವರಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ಕಾರಾಗೃಹ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ರೂ. 20 ಸಾವಿರ ಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರದ ಹಾಗೂ ರೂ. 50 ಸಾವಿರ ವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ದಂಡ ಅಥವಾ ಎರಡೂ ವಿಧಿಸಲಾಗುವುದು: ಹಾಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಕರು ಪರಿಚ್ಛೇದ 3ರಲ್ಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಗುವನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರದಿದ್ದರೆ ಅಂತವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

- ▶ (1ಎ) ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಪರಿಚ್ಛೇದ 3ಎ ರಲ್ಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹದಿಹರೆಯದವರನ್ನು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಥವಾ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರೆ 6 ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರದ 2 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ಕಾರಾಗೃಹ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ರೂ. 20 ಸಾವಿರಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರದ ಆದರೆ ರೂ. 50 ಸಾವಿರಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ದಂಡ ಅಥವಾ ಎರಡೂ ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ▶ ಹಾಗಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಕರು ಪರಿಚ್ಛೇದ 3ಎ ರಲ್ಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹದಿಹರೆಯದವರನ್ನು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

- ▶ ಕಲಂ: 14(1ಬಿ) ಪರಿಚ್ಛೇದ 3 ಮತ್ತು 3ಎಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಗು ಅಥವಾ ಹದಿಹರೆಯದವರ ಕುರಿತಾಗಿ ಉಪ- ಪರಿಚ್ಛೇದ (1) ಮತ್ತು (1ಎ)ನಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದಿದ್ದರೂ ತಂದೆತಾಯಿ ಅಥವಾ ಪೋಷಕರು ಎಸಗಿರುವ ಮೊದಲ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತವರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
- ▶ ಕಲಂ: 14(2) ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಪರಿಚ್ಛೇದ 3 ಮತ್ತು 3ಎ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದು ನಂತರವೂ ಅಂತದೇ ತಪ್ಪು ಎಸಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತವರು ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಆದರೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ಕಾರಾಗೃಹ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಅರ್ಹ.
- ▶ ಕಲಂ: 14(2ಎ) ಉಪ-ಪರಿಚ್ಛೇದ(2)ರಲ್ಲಿ ಏನೇ ಇರಲಿ ಪರಿಚ್ಛೇದ 3 ಮತ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದ 3ಎ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಕರು ಮೊದಲೇ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಅಂತದೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂ.ಗಳವರೆಗೂ ದಂಡ ವಿಧಿಸಬಹುದು.

- ▶ ಕಲಂ: 14(3) ಯಾರೇ ಆಗಲಿ (ಡಿ) ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿನ ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ವಿಫಲವಾದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂ.ವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದಾದ ದಂಡ ಅಥವಾ ಎರಡೂ ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ▶ **14ಎ. ಗಂಭೀರವಾದ ಅಪರಾಧಗಳು:**
ಅಪರಾಧ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆ, 1973ರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಂಶಗಳಲ್ಲದೆ, ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗದಾತ ಪರಿಚ್ಛೇದ 3 ಅಥವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದ 3ಎ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾದ ಅಪರಾಧಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.

▶ 14ಬಿ. ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪುನರ್ವಸತಿ ನಿಧಿ:

- (1) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಂದ ದಂಡವಾಗಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದು.
- ▶ (2) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿ ಮಗು ಅಥವಾ ಹದಿಹರೆಯದವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಉಪ-ಪರಿಚ್ಛೇದ (1)ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಂಡವಾಗಿ ಠೇವಣಿ ಮಾಡಿದ ನಿಧಿಗೆ ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಜಮಾ ಮಾಡುವುದು. (3) ಉಪ-ಪರಿಚ್ಛೇದ (1) ಮತ್ತು (2)ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದ ಠೇವಣಿ ಇಡಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.

▶ ಕಲಂ: 14ಸಿ. ರಕ್ಷಿಸಿದ ಮಗು ಅಥವಾ ಹದಿಹರೆಯದವರ ಪುನರ್ವಸತಿ: ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ, ಮಗು ಅಥವಾ ಹದಿಹರೆಯದವರನ್ನು, ಆಯಾ ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

▶ ಕಲಂ: 16. ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ: (1) ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಆಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಅಪರಾಧ ನಡೆದರೆ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.

▶ (2) ಈ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಮಗುವಿನ ವಯಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ಅಧಿಕೃತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ನೀಡುವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವೇ ಅಂತಿಮ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.

▶ (3) ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಅಥವಾ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ಗಿಂತಲೂ ಕೆಳ ಹಂತದ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವಂತಿಲ್ಲ.

▶ **14ಬಿ. ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪುನರ್ವಸತಿ ನಿಧಿ:**

- (1) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದಾತರಿಂದ ದಂಡವಾಗಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದು.
- ▶ (2) ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿ ಮಗು ಅಥವಾ ಹದಿಹರೆಯದವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಉಪ-ಪರಿಚ್ಛೇದ (1)ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಂಡವಾಗಿ ಠೇವಣಿ ಮಾಡಿದ ನಿಧಿಗೆ ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಜಮಾ ಮಾಡುವುದು.
- ▶ (3) ಉಪ-ಪರಿಚ್ಛೇದ (1) ಮತ್ತು (2)ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದ ಠೇವಣಿ ಇಡಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.
- ▶ (4) ಉಪ-ಪರಿಚ್ಛೇದ (3)ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನಂತೆ ಠೇವಣಿ ಅಥವಾ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಹಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಯಾವ ಮಗು ಅಥವಾ ಹದಿಹರೆಯದವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ ಅವರ ಹೆಸರಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡುವುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ರೂಪಿಸಿರುವ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸುವುದು.

SEC:14. Penalties

- ▶ Imprisonment 6 month to 2 years
- ▶ **fine Rs. 20,000/- to Rs. 50,000/- or both**
- ▶ No punishment for the parents for first offence—only to the owner. Section
- ▶ **Parents committed offence sec: 3 and 3a 2nd time onwards Rs. 10,000/- fine**
- ▶ **14A. Offences to be Cognizable**
- Notwithstanding anything contained in the Code of Criminal Procedure, 1973, any offence committed by an employer and punishable under section 3 or section 3A shall be cognizable

**ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ದುಡಿಮೆ, ಪದ್ಧತಿ
(ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯಿದೆ 1986 (as amended in 2016)k**

- ▶ ಕಾಯ್ದೆ ನಂ. 35-2016, 30 July 2016
- ▶ 14 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಗಳು ಮಕ್ಕಳು
(ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ) ಸೆಕ್ಷನ್-2(2)
- ▶ ಹದಿಹರೆಯದವರು-15-18 ಸೆಕ್ಷನ್-2(1)
- ▶ ಒಂದು ದಿನ ಅಂದರೆ 24 ಗಂಟೆ (ರಾತ್ರಿ 12 ಗಂಟೆಯಿಂದ)ಸೆಕ್ಷನ್-2(3)
- ▶ ಯಾವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಸರ್ಕಾರ (ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ) ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ
ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ
ನಿರೀಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
(ಅದು ಐಪಿಸಿ 45 1860 ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಇರುತ್ತದೆ.)ಸೆಕ್ಷನ್-17.

- ▶ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಂ 17 ರ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲಾ
ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ, ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟದ
ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಿರೀಕ್ಷಕ ರಂತೆ
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದುಡಿಮೆಗೆ ನೇಮಿಸಿದ ಮಾಲೀಕರ
ಮೇಲೆ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ
ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. (11 dept)
- ▶ ಇದು ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಶಾಸನ.
- ▶ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಕಾಯ್ದೆ ಬಗ್ಗೆ
ನೇರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ನೇರ ಕಾಯ್ದೆ.

ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ (ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ)
ಕಾಯಿದೆ 1986. as amended in 2016)

ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ 17ರ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ನಿಷೇಧ 11 ಇಲಾಖೆ.

Other than Labour and Police Department- Sec-16

1. ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ
2. ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ
3. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
4. ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ
5. ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮತ್ತು ಬಾಯ್ಲರ್‌ಗಳ ಇಲಾಖೆ
6. ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
7. ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆ
8. ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
9. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
10. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ
11. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ

ಕಾಯ್ದೆಯ ಕಲಂ 17ರ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ನಿಷೇಧ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ - 11 ಇಲಾಖೆ

- ▶ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
- ▶ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿಗಳು
- ▶ ಸಹಾಯಕ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿಗಳು
- ▶ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್‌ಗಳು
- ▶ ನಾಡ ಕಛೇರಿ ಉಪ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್‌ಗಳು
- ▶ ರೆವಿನ್ಯೂ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು
- ▶ ಕಾರ್ಯನಿವಾಹನಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್
- ▶ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು.

- ಬ್ಲಾಕ್ ರಿಸೋರ್ಸ್ ಕೋ-ಆರ್ಡಿನೇಟರ್
- ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
- ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರು,,ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳು, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳು, ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮತ್ತು ಬಾಯ್ಲರ್‌ಗಳ ಇಲಾಖೆ
- ನಗರ ಸಭೆ ಆಯುಕ್ತರು
- ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನಗರ ಸಭೆ
- ಹೆಲ್ತ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್
- ರೆವಿನ್ಯೂ ಇನ್‌ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್
- ರೇಷ್ಮೆ ವಿಸ್ತರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆ
- ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳು
- ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
- ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ವಿಸ್ತರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು
- ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳು
- ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
- ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿಸ್ತರಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲು-ವಿಧಾನ.

- ▶ 14 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಯಾವುದೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ದುಡಿಮೆಗೆ ನೇಮಕಾತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧ.
- ▶ 15-18 age, adolescents work-32 sectors are mentioned as HAZARDOUS under industries act and new notification PART-A -38 SECTORS, TOTAL BAN
- ▶ other sectors are regulated. sec;6,7,8,9,10,11,12,13

ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲು-2

- ▶ ಉಳಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣ - ಮಕ್ಕಳ ದುಡಿಮೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು.
- ▶ ಈಗ "ಶಿಕ್ಷಣ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು" ಆದ ನಂತರ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಾ ನಿಷೇಧ-**Child ಇತರೆ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಕಲಂಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು-FIR**
- ▶ ಕನಿಷ್ಠ ಕೂಲಿ ವೇತನ ಕಾಯ್ದೆ-1948
- ▶ ಜೀತ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾಯ್ದೆ-1976.
- ▶ ಮಕ್ಕಳ ನ್ಯಾಯ (ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯ್ದೆ - 2015. **Sec-75,79,81,82 etc**
- ▶ IPC-370,375,376. Trafficking Act
- ▶ POCSO- 2012, Child Marriage Act- 2006

ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲು ವಿಧಾನ ನೋಡೋಣ.

- ▶ 18 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ (ಅಂಗಡಿ, ಹೋಟೆಲ್, ಗ್ಯಾರೇಜ್, ಬಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ) ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ.
- ▶ ದಾಳಿ ತಂಡ ತಯಾರಿ.

ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ - Team Head

- ▶ Section-17, Officers, Dept. Vehicle, Women Staff
- ▶ ಸ್ಥಳೀಯ ವಸತಿ ಶಾಲೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, NGO ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು.
- ▶ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ. NCLP/SCLP Team
- ▶ ವಯಸ್ಸಿನ ದೃಢೀಕರಣಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ.
- ▶ ದಾಳಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

2 ನೇ ಹಂತ

- ▶ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆಯುವುದು. ಮಗುವಿನ ವಿವರ ಇರುವ ಹೇಳಿಕೆ ನಮೂನೆ.
- ▶ ಚೆಕ್ ಬಂದಿ (ಬಿಳಿ ಹಾಳೆ)
- ▶ ಹಾಜರಿದ್ದವರ ಸಹಿ ಸಹಿತ ವಿವರ. ಮಾಲೀಕರ ವಿವರ ಸಹಿ.
- ▶ 3 ಜನರ ಸಹಿ ಮಗು/ಮಾಲೀಕ/ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.
- ▶ ಅಂಗಡಿ ಇತ್ತು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಗಡಿ ನೋಂದಣಿ (ಯಾವುದೇ ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು) ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ನಂತರ ಇವು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ **KST/ CST/ TIN/ KEB** ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.
- ▶ ದಾಳಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿವರ ಮಾತ್ರ ಬರೆದು 'ಮಗು' ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು.
- ▶ ಈ ಮೇಲಿನ 4 ದಾಖಲೆ + **Age Certificate**

Enrollment

- ▶ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಾಲೆಗೆ.
- ▶ ಅರ್ಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ
- ▶ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ.
- ▶ "ಮಗು"ವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ದಾಖಲಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ವಿವರ ನೀಡಬೇಕು.
- ▶ ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಿತಿಗೆ. (**CWC**)
- ▶ ಮಾಲೀಕನ ಹೇಳಿಕೆ/ ಮಗು ಹೇಳಿಕೆ / ವಯಸ್ಸಿನ ದೃಢೀಕರಣ/ ಚೆಕ್ ಬಂದಿ ತಯಾರಿಸಿ **Police station Or JMFC** ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲು- ಕಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು ಅಥವಾ ನೇರವಾಗಿ.

GOI- SOP-2016

- ▶ **Registration of FIR:** The police should ensure that FIR is registered including relevant provisions of all laws. Additional to child labour or adolescent labour in hazardous employment, the child could also be a victim of trafficking, crimes against the child, kidnapping, sexual exploitation etc. Refer to 4.5 of the SOP for relevant sections.
- ▶ **Production in front of the CWC:** All children must be produced in front of the CWC who shall then order inquiry which may include medical examination, determination of age, intermediary care and protection, tracing parents or if the CWC deems fit sending the child with parents, home verification etc. The social investigation report to be filed within 15 days. At this stage or the end of the inquiry, CWC may recommend inclusion of **additional sections in the FIR through the Juvenile Justice Board as per the JJ Act, 2015.**

- ▶ **Counseling of victim:** Counseling should be provided to victims by trained counselor, community social worker or NGOs or DLSA so that the victim is well informed. An assessment of mental trauma caused to the victim and support required should be determined and such information provided to the CWC so that they may pass suitable orders for the same. All information s/he possess is obtained for the investigation and her/ his needs are heard at all stages of prosecution and rehabilitation.
- ▶ **Legal Aid:** Legal aid is to be provided to the victim at the police station and at the place of safety wherever necessary by empanelled lawyers of the DLSA/ SLSA and NGOs. Legal Counseling and advice to the parents of the child must be provided.

Recording of Statement of Victim: Victim statement should be recorded as per Section 164 Cr.PC by Metropolitan/Judicial magistrate only after due psycho social counseling but within a 14 days. The period maybe extended only after such permission is issued from the CWC or Court for reasons recorded in writing.

Orders: All orders and proceedings relating to victim/ witness protection should be maintained with utmost secrecy and in perpetuity.

- ▶ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸುವ ಕುರಿತು ಶೋಕಾಸ್ ನೋಟೀಸ್ ನೀಡಬೇಕು.
- ▶ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದವರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ/ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ/ನಾಗರಿಕರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ.
- ▶ ಸೆಕ್ಷನ್-10 ಪ್ರಕಾರ ವಯಸ್ಸನ್ನು 14-18 ಎಂದು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ವೈದ್ಯರ ರೇಡಿಯೋಲಜಿ/ ಎಕ್ಸ್‌ರೇ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ.

- ▶ ಸೆಕ್ಷನ್ -16(2) ನಂತೆ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ.
- ▶ 'ಮಗುವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಲೀಕರ ಮುಖಾಂತರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.
- ▶ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ನೋಟೀಸ್ ನೀಡಬಹುದು,(ಎಲ್ಲಾ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ.) ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಂತರ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು.

Using Other ACT

- ▶ JJ ACT 2015- SECTION-75, 79, 81,82 etc
- ▶ Child Marriage Prohibition Act- 9,10,11
- ▶ IPC
- ▶ Trafficking 370
- ▶ Bonded Labour Act
- ▶ POCSO-2012.

ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್

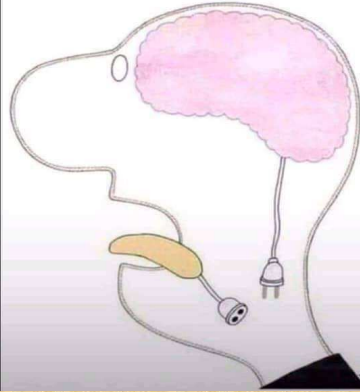
- ▶ 1996 ಡಿ-10 ರ ಪ್ರಕಾರ ನೀಡಿದ ಆದೇಶದನ್ವಯ **section 17 officers** ನೇರ ಪಾವತಿಸಲು ನೋಟೀಸ್.
- ▶ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ರೂ. 20,000 ವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ನಿಧಿಗೆ ಚೆಕ್ ಮೂಲಕ ಪಾವತಿಸಬೇಕು. **Dc account**
- ▶ ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ರೂ. 15,000 ಸೇರಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಬಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. **Rule16a (1) Child name in Nationalized Bank**
- ▶ **TOTAL: Rs. 35,000/-**

ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್

- ▶ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರು ಕಟ್ಟಲ್ಲ- ಆದರೂ ನೋಟೀಸ್ ನೀಡಬೇಕು.
- ▶ ಕಾರ್ಮಿಕ ನಿರೀಕ್ಷಕರು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ 2 ನೋಟೀಸ್ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ವಸೂಲಾತಿಗೆ
- ▶ **DLC / ALC** ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.
- ▶ **DLC / ALC** ಅವರು ಮಾನ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಸೂಲಾತಿ ಮಾಡಲು (ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಮುಖಾಂತರ) ಕೋರುತ್ತಾರೆ.

- ▶ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.
- ▶ ಕೊನೆಗೆ ಮನೆ/ ವಸ್ತು ಹರಾಜು ಹಾಕಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ರೂ. 20,000 ಕಟ್ಟಬೇಕು.
- ▶ ಕಡು ಬಡ ಮಾಲೀಕ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ದಿವಾಳಿ ಹೇಳಿಕೆ ಪಡೆದು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ▶ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಾದರೆ **JMFC** ಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

Make sure it's connected
before you start talking.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್

ಪ್ರಥಮ ವರ್ತಮಾನ ವರದಿ
(ದಂಡವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಲಂ 154 ರ ಕೆಳಗೆ)

ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯ : 3rd JMFC, Davangere, 3rd JMFC, Davangere

1. ಜಿಲ್ಲೆ : Davanagere ವ್ಯಕ್ತಿ/ಉಪ ವಿಭಾಗ : Davanagere City Circle ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆ : Azad Nagar PS
ಅಪರಾಧ ಸಂಖ್ಯೆ : 0155/2016 ಪ್ರ.ವ.ವ.ದಿನಾಂಕ : 05/12/2016

2. ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಕಲಂಗಳು : CHILD LABOUR (PROHIBITION & REGULATION) ACT, 1986 (U/s-3,14)

3. (a) ಕೃತ್ಯ ನಡೆದ ದಿನ : Tuesday ದಿನಾಂಕ ದಿಂದ : 29/11/2016 ದಿನಾಂಕ ವರೆಗೆ : 29/11/2016
ವೇಳೆಯಿಂದ : 11:30:00 ವೇಳೆಯವರೆಗೆ : 13:00:00
(b) ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ : 05/12/2016 18:15:00 ಒರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ / ಹೇಳಿಕೆ : Written
(c) ಪಿಯಾರ್‌ದುದಾರ / ಟಾಪ್ಪೀದಾರ ತಡವಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಿದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು :
ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ, ರ ಬಗ್ಗೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು ಅವರಿಂದ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಅರೇಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆಗೆ ತಡವಾಗಿ ಬಂದು ರೂರು

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್

ಪ್ರಥಮ ವರ್ತಮಾನ ವರದಿ
(ದಂಡವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಲಂ 154 ರ ಕೆಳಗೆ)

ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯ : Pri. Civil Judge(Sr.Dn) & CJM Court, Koppal Dist., Koppal

1. ಜಿಲ್ಲೆ : Koppal ವ್ಯಕ್ತಿ/ಉಪ ವಿಭಾಗ : Koppal Sub-Division ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆ : Koppal Town PS
ಅಪರಾಧ ಸಂಖ್ಯೆ : 0175/2018 ಪ್ರ.ವ.ವ.ದಿನಾಂಕ : 28/08/2018

2. ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಕಲಂಗಳು : IPC 1860 (U/s-188); CHILD LABOUR (PROHIBITION & REGULATION) ACT, 1986 (U/s-3)

3. (a) ಕೃತ್ಯ ನಡೆದ ದಿನ : Sunday ದಿನಾಂಕ ದಿಂದ : 26/08/2018 ದಿನಾಂಕ ವರೆಗೆ : 26/08/2018
ವೇಳೆಯಿಂದ : 14:00:00 ವೇಳೆಯವರೆಗೆ : 15:00:00
(b) ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ : 28/08/2018 18:00:00 ಒರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ / ಹೇಳಿಕೆ : Written
(c) ಪಿಯಾರ್‌ದುದಾರ / ಟಾಪ್ಪೀದಾರ ತಡವಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಿದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪೊಲೀಸ್		ಪ್ರಥಮ ವರ್ತಮಾನ ವರದಿ (ದಂಡಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಲಂ 154 ರ ಕೆಳಗೆ)	
ಘನ ನ್ಯಾಯಾಲಯ : 1st Addl. Civil Judge(Sr.Dn) & CJM Court,Raichur Dist., Raichur			
1. ಜಿಲ್ಲೆ : Raichur	ವ್ಯಕ್ತಿ/ಉಪ ವಿಭಾಗ : Yeragera Circle	ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆ : Yeregera PS	
ಆಪರಾಧ ಸಂಖ್ಯೆ : 0217/2016	ಪ್ರ.ವ.ವ.ದಿನಾಂಕ : 23/12/2016		
2. ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಕಲಂಗಳು : IPC 1880 (U/s-370)			
3. (a) ಕೃತ್ಯ ನಡೆದ ದಿನ : Friday	ದಿನಾಂಕ ದಿಂದ :	23/12/2016	ದಿನಾಂಕ ವರೆಗೆ : 23/12/2016
	ಮೇಳೆಯಿಂದ :	09:30:00	ಮೇಳೆಯವರೆಗೆ : 11:00:00
(b) ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ : 23/12/2016 12:15:00		ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ / ಹೇಳಿಕೆ : Written	
(c) ಪಿಯೋದುದಾರ / ಐನ್ಫೋದಾರ ತಡವಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಗಳು :			

- ▶ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ “ಮಕ್ಕಳ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿ” ಪ್ರತಿ 3 ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರಿಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ▶ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ “ಮಕ್ಕಳ ಗ್ಲಾಮಸಭೆ” ನಡೆಸಿ 18 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ.
- ▶ ಪ್ರತೀ ಗ್ಲಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ನಲ್ಲಿ “ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ತಡೆ ಸಮಿತಿ” ರಚಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಗುಳೆ, ವಲಸೆ, ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆ, ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ಪ್ರತಿ 3 ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಸಭೆ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ಮೂಲಕ ಜಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ▶ ಈಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ, ಅನುದಾನಿತ, ಅನುದಾನರಹಿತ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ “ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕ್ಲಬ್” ನ್ನು ರಚಿಸಿ 10ನೇ ತರಗತಿ ತನಕ ಯಾವುದೇ ಮಗು 10ನೇ ಬಿಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ 100% ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಜನನ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಮಗುವಿನ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ನೀಡುವಂತೆ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವುದು.
- 6 ರಿಂದ 18 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು 100% ಹಾಜರಾತಿ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 100% ಚುಚ್ಚು ಮದ್ದು ಹಾಗೂ ಲಸಿಕೆ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- 3 ರಿಂದ 6 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಗನವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10 ರಿಂದ ಸಂಜೆ 4.00ರ ವರೆಗೆ ಅಂಗನವಾಡಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಾಡುವಂತೆ ನೋಡುವುದು.

- ✓ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾನತೆ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು.
- ✓ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು.
- ✓ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ .
- ✓ ನಿಷೇಧಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಂಘುಟಿತ ಮತ್ತು ಸಾಂಘಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ.
- ✓ ನಿರಂತರ ಅನುಸರಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನೆ (ಕನಿಷ್ಠ 2 ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ).
- ✓ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 10 ನೇ ತರಗತಿ ತನಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ದೂರಕುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು 10 ನೇ ತರಗತಿ ತನಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

- ✓100% ಜನನ ನೋಂದಣಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ.
- ✓ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಪುನರ್ವಸತಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಿಜವಾದ ಬಡವರಿಗೆ ನೀಡುವುದು.
- ✓“ಶಿಕ್ಷಣ” ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಜವಬ್ದಾರಿ ನೀಡುವುದು.
- ✓ಎಸ್‌ಡಿಎಮ್‌ಸಿ ಬಲವರ್ಧನೆ.
- ✓ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಜಾಗೃತಿ.(8,9,10 ನೇ ತರಗತಿ)

ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾಯ್ದೆಗಳು.

1. ಮಕ್ಕಳ ನ್ಯಾಯ (ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯ್ದೆ-2015.
2. ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ-2006.
3. ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ನಿಷೇಧ(ಕರ್ನಾಟಕ) ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ-2016.
4. ಲೈಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಯ್ದೆ-2012.
5. ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕಿಶೋರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ (ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ)ಕಾಯ್ದೆ-1986 (2016ರ ತಿದ್ದುಪಡಿ)
6. ಅನೈತಿಕ ಮಾನವ ಕಳ್ಳಸಾಗಾಣಿಕೆ ತಡೆ ಕಾಯ್ದೆ-1956
7. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣಾ ಆಯೋಗ ಕಾಯ್ದೆ-2005.
8. ಮಕ್ಕಳ ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿನ ಕಾಯ್ದೆ-2009.

“ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ” ಗಾಗಿ
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ
 ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿ. (WCPC) ಯ
 ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಮಮಣ 48 ಮಮಅ 2018, ದಿನಾಂಕ: 06.08.2019
 ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ

ಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ
 ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ
 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು
 ಮತ್ತು ಅವುಗಳ
 ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕು, ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ
 ಹಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು.

ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟ

▶ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದ ಮಕ್ಕಳ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿ-CPC- Child Protection Committee. ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟ - ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಮಿತಿ.

ಪ್ರತಿ ಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ

- ▶ ಮಕ್ಕಳ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್
- ▶ ಶಾಲಾ ಸುರಕ್ಷತಾ ಸಮಿತಿ
- ▶ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕ್ಲಬ್

(All the other committees s
 under this club Govt Order

- ▶ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್.ಸಿ.

ಅಂಗನವಾಡಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ :

- ▶ ಸಮನ್ವಯ ಸಮಿತಿ(ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿ)
- ▶ ಬಾಲಿಕಾ ಸಂಘ(ಕಿಶೋರಿ ಸಂಘ)

ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಹಿತ/ರಹಿತ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ:

In All Education and other HOSTELS

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ನೀತಿಯಡಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ
(Hostel Guideline by NCPCR)

- ▶ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ನೀತಿ
- ▶ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ (CPC)
- ▶ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕ್ಲಬ್
- ▶ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಸುರಕ್ಷತಾ ನೀತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿರುವ ಬದ್ಧತಾ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಪಡೆದಿರಬೇಕು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ

- ▶ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ-1993 (2015ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಂತೆ) ಪರಿಚ್ಛೇದ 3(ಎಚ್) ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ "ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಗ್ರಾಮಸಭೆ" ನಡೆಸಬೇಕು.
- ▶ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿ.(WCPC)
Women and Child Protection Committee
- ▶ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಂಗವಿಕಲರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ.
- ▶ ಗ್ರಾಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆ.
- ▶ ಕೆ.ಡಿ.ಪಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತು ಕ್ರಮ.

ಪೊಲೀಸ್ ತಾಣಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ;

“ತೆರದ ಮನೆ” ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

- ▶ ವಾರಕ್ಕೊಂದು “ತೆರದ ಮನೆ” ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಮಕ್ಕಳ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಅರಿವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರತೀ ಗುರುವಾರ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಅವಧಿ ಅಥವಾ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ತಾಣೆಯವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ವಾರ.

ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟ

- ▶ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿಗಳ ಸಮನ್ವಯತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ.
- ▶ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ತಡೆ ಸಮನ್ವಯತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ.
- ▶ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ತಡೆ ಸಮಿತಿ.
- ▶ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಜೀತ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಸಮಿತಿ.
- ▶ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದವರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಸಮಿತಿ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟ

- ▶ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಘಟಕ, ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾವಲು ಸಮಿತಿ.
- ▶ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ತಡೆಯುವ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ;
- ▶ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ತಡೆ ಸಮಿತಿ.
- ▶ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಜೀತ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಸಮಿತಿ.
- ▶ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಹದಿಹರೆಯದವರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಸಮಿತಿ.

ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ

✓ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆ- In all the GP

✓ ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕ್ಲಬ್ -In all the schools

✓ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳ

ರಕ್ಷಣಾ ಸಮಿತಿ-In all the GP

✓ ಜೊತೆಸೇರಿ ಬದುಕಲು ಬಾಲಿಕಾ ಸಂಘ-

IN EACH ANGANAWADI

